
Obsah

Předmluva	7
Úvod	9

První kapitola

RYSY BRAZILSKÉ LITERATURY

1. Politická a kulturní autonomie Brazílie: z předmětu literatury jejím subjektem	17
2. Literární žánry a básnické směry	19
3. Témata: indián, černochoch, cukrová třtina, velké sucho, <i>sertão</i> , Amazonie, Bahia a mrakodrap	21
3.1. Indián	21
3.2. Černochoch	22
3.3. Cukrová třtina, vražedné sucho, <i>sertão</i> , Amazonie	24
3.4. Literatura kramářská	24
3.5. Městská literatura	26
4. Výrazové prostředky: problém jazyka	27
Obecná bibliografie	31

Druhá kapitola

„KRÁSY BRAZÍLIE“ A JEZUITSKÁ KATECHEZE

1. Rodný list: dopis Pera Vaze de Caminhy	34
2. Jezuitská literatura	37
2.1. Nóbrega	38
2.2. Anchieta	39
2.3. Fernão Cardim a Simão de Vasconcelos	43

3. Krásy Brazílie	45
Bibliografie II	50

Třetí kapitola

BRAZILSKÉ BAROKO

1. Od baroka cukru k baroku zlata	53
2. Básníci	54
3. Literární baroko	56
3.1. Gregório de Matos	56
3.2. Botelho de Oliveira	60
4. Velká barokní jezuitská próza: kazatelé a otec Antônio Vieira	63
Bibliografie III	67

Čtvrtá kapitola

OSMNÁCTÉ STOLETÍ: OD BAROKNÍCH AKADEMIÍ
KE SPOLEČNOSTEM USILUJÍCÍM O NEZÁVISLOST

1. Akademie a bandeiry	70
2. Apologetický nativismus	72
3. „Portugalské“ intermezzo	76
4. Zámořská Arkádie	78
4.1. Cláudio Manuel da Costa	80
4.2. Alvarenga Peixoto a Bárbara Heliodora	83
4.3. Gonzaga	84
5. Epická poezie na pomezí baroka a neoklasicismu	92
5.1. Basílio da Gama	92
5.2. Santa Rita Durão	94
5.3. Silva Alvarenga a Melo Franco	95
Bibliografie IV	97

Pátá kapitola

DEVATENÁCTÉ STOLETÍ: AUTONOMIE A NEZÁVISLOST

1. Historické předpoklady kulturní autonomie: dvůr v Rio de Janeiru	102
2. Kulturní pojítka: noviny a časopisy	104
3. Církevní řečnictví: velcí kazatelé	106
4. Nezávislost politická a touha po nezávislosti výrazové: otázka jazyka	108
5. Epigoni klasicismu a počátky romantismu	109

6.	Gonçalves de Magalhães a romantický indianismus	112
7.	Magalhãesova „škola“	115
8.	Od „podčárníku“ k románu: Joaquim Manuel de Macedo	117
9.	Zelený nach - styl amerického císařství	119
10.	Dějepisectví, historický román a zvykoslovné bádání - národní a regionální: Varnhagen, Joaquim Felício dos Santos a Couto de Magalhães	126
	Bibliografie V	131

Šestá kapitola

DEVATENÁCTÉ STOLETÍ:

VELKÝ BRAZILSKÝ ROMANTISMUS

1.	Národně a lidově zaměřený romantismus	137
2.	Indianistická poezie: Gonçalves Dias	138
3.	Cesty románu: José de Alencar	144
4.	Mezi románem pikareskním a venkovským: Manuel Antônio de Almeida a Bernardo Guimarães	151
5.	Od první romantické generace ke druhé: byronovci ze São Paula	155
6.	Uhrančivý Álvares de Azevedo	157
7.	Dva romantické póly: Fagundes Varela a Casimiro de Abreu .	159
8.	Kondorův let: Castro Alves	162
9.	Případ Sousândrade	169
10.	Cesty divadla	177
11.	Martins Pena a komedie mravů	179
12.	Leonor de Mendonça a klasický romantismus Gonçalvese Diase	182
13.	„Eklektické“ divadlo Macedovo	184
14.	Alencarovy juvenilní pokusy	185
15.	Divadlo básníků	187
	Bibliografie VI	188

Sedmá kapitola

DEVATENÁCTÉ STOLETÍ:

REALISMUS A SPOLEČENSKÉ OTÁZKY

1.	Nový příklon k realitě	193
2.	Revoluce přichází ze Severu	195
3.	Dějepisci a politici, kritikové a řečníci	196

4.	Prubířský kámen realismu: román	200
5.	Velká trojice kritiků: Sílvia Romero, Araripe Júnior a José Veríssimo	204
	Bibliografie VII	207

Osmá kapitola

DEVATENÁCTÉ STOLETÍ: MACHADO DE ASSIS

1.	Machado de Assis: „ostrov“ uvnitř brazilské literatury	212
2.	Machado de Assis jako historická osoba	212
3.	Prozaik	217
4.	Romány	220
5.	Povídky	225
6.	Vypravěčské postupy	227
7.	Druhý Machado	227
8.	Básník	229
9.	Machado a kritika	231
	Bibliografie VIII	232

Devátá kapitola

POEZIE MEZI PARNASEM A „SOMRAKEM“:

REALISTÉ A PARNASISTÉ

1.	Romantický realismus: vědecká poezie	234
2.	Romantikové na Parnasu	238
3.	Brazilský „Parnas“	241
4.	Parnasistická trojice: Alberto de Oliveira, Olavo Bilac, Raimundo Correia	242
4.1.	Alberto de Oliveira	243
4.2.	Olavo Bilac	245
4.3.	Raimundo Correia	249
5.	Menší parnasistní básníci	252
	Bibliografie IX	256

Desátá kapitola

POEZIE MEZI PARNASEM A „SOMRAKEM“:

SYMBOLISTÉ, NEOPARNASISTÉ A BÁSNÍCI SOMRAKU

1.	Symbolismus v Brazílii	262
2.	Stálice brazilského symbolismu	264
2.1.	Cruz e Sousa	264

2.2.	Alphonsus de Guimaraens	274
3.	Symbolismus a jeho skupiny: symbolistické časopisy. Ronsenkrucciáni, esoterikové a kabalisté. Výstřednosti symbolismu a jeho přínos. Báseň v próze	278
4.	Galaxie „menších“	282
5.	Porážka symbolismu: neoparnasisté	286
6.	Penumbrismus neboli básníci soumraku po brazilsku	291
7.	Protijed: scientistní poezie Augusta dos Anjose a poezie <i>sertão</i>	298
	Bibliografie X	301

Jedenáctá kapitola

PRÓZA MEZI PARNASEM A „SOMRAKEM“:

	NÁRODNÍ CÍTĚNÍ A REGIONALISTICKÁ LITERATURA	308
1.	Historický rámec: kultura kávy s mlékem	308
2.	Premodernismus jako příhodná nálepka	309
3.	Parnasistní próza: tuční a hubení neboli asiatictí a atičtí. Hledisko označovaného a hledisko označujícího. Autobiografické „já“ a regionalistické „oni“	310
4.	Regionalistická próza: romantický venkov Lúcia de Mendoncy a epický venkov expresionistických vypravěčů	312
5.	Literatura <i>sertão</i> : Afonso Arinos, Valdomiro Silveira, Hugo de Carvalho Ramos	314
6.	Severovýchod periodického „sucha“ a „slunečného kraje“ a dvojí tvář Bahie	317
7.	Ze Ceará do Bahie: ještě jednou Alencarovou cestou	320
8.	Simões Lopes Neto a stylizace gaúcha	322
9.	Angažovaný regionalismus: případ Monteiro Lobata	325
10.	Euclides da Cunha a eposej <i>Vnitrozemí</i>	329
11.	Amazonie jako zelené peklo: gigantismus krajinný a gigantismus slovní. Euclidesovi dědicové	333
12.	Druhá regionalistická generace	336
	Bibliografie XI	338

Dvanáctá kapitola

PRÓZA MEZI PARNASEM A „SOMRAKEM“: SPOLEČENSKÁ ANGAŽOVANOST A SLOVNÍ HEDONISMUS

1.	Politika a literatura: Rui Barbosa	346
----	--	-----

2.	Osamělí střelci: polemika, filologie, esej a fejeton	347
3.	Raul Pompéia: psychologický román a impresionistická próza	349
4.	Slovní hedonismus Coelho Neta	351
5.	Symbolistická próza	354
6.	Román idejí Graçy Aranhy a vize Brazílie	357
7.	Atická próza Machadových dědiců	359
8.	Úsměv, úšklebek a podráždění společnosti	363
9.	Od Limy Barreta k Adelinu Magalhãesovi: společenský román a cvičení v přišerí	367
10.	Divadlo mezi realismem a penumbrismem	372
10.1.	Machado de Assis	372
10.2.	França Júnior	373
10.3.	Qôrpo-Santo	374
10.4.	Artur Azevedo a jeho doba	375
10.5.	Coelho Neto	376
11.	Historické drama a „idealisticko-symbolistní reakce“	377
	Bibliografie XII	379

Třináctá kapitola

MODERNISMUS: LÉTA AVANTGARDY (1922–1930)

1.	Brazilský modernismus: slovo a předmět	385
2.	Kronika: předchůdci Týdne moderního umění	387
2.1.	Futurismus	388
2.2.	Výtvarné umění	394
3.	Týden moderního umění: São Paulo, 11.–18. února 1922	396
4.	Po Týdnu	398
5.	Časopisy a hnutí. Levice a pravice jako dvojí vyústění modernismu	401
6.	Mistři první chvíle	406
6.1.	Oswald de Andrade a kulturní terorismus	407
6.2.	Mário de Andrade: tvůrčí vědomí a svědomí	411
7.	Kontinuita výbojů	416
7.1.	Manuel Bandeira	417
7.2.	Ribeiro Couto	421
7.3.	Guilherme de Almeida	422
8.	<i>Had Norato</i> Raula Boppa: mistrovské dílo lidožroutského hnutí	424

9.	Ostatní básnické hlasy prvního modernismu	425
10.	Experimentální próza raného modernismu	427
11.	Esejistická próza: Paulo Prado a <i>Portrét Brazílie</i>	430
12.	Divadlo v závěsu	432
	Bibliografie XIII	436

Čtrnáctá kapitola

	1930–1945. USAZOVÁNÍ TVŮRČÍHO VĚDOMÍ NÁRODA	442
1.	Vargasova éra. První období: 1930–1945	442
2.	Próza třicátých let	444
3.	Román Severovýchodu: význam jedné literatury	445
4.	Předchůdci: José Américo de Almeida a Rachel de Queirozová	447
4.1.	José Américo de Almeida	447
4.2.	Rachel de Queirozová	449
5.	Přírodní živel: plantážnický synek José Lins do Rego	450
6.	Severovýchod suchou jehlou: Graciliano Ramos	454
7.	Politika a literatura : Jorge Amado	456
8.	„Druhá kolej“ modernistické prózy: psychologický román a román mravů	459
8.1.	Érico Veríssimo	460
8.2.	Komorní román, existenciální tematika a městský realismus: od Josého Geralda Vieira k Josuému Montellovi	462
9.	Varianty brazilské beletrie: román, povídka, novela, fejeton, paměti	465
10.	Velká ustalující poezie	468
10.1.	Jorge de Lima regionální a univerzální	468
10.2.	Za univerzální pojetí Brazilce Murila Mendese	472
10.3.	Drummond: cítění světa	479
10.4.	Nadčasová poezie „pastýřky mraků“ Cecílie Meirelesové	487
11.	Na okraji modernismu	491
11.1.	Brazilský zpěv Augusta Frederica Schmidta	492
11.2.	Cassiano Ricardo: nepominutelná osobnost	493
12.	Další básníci	496
13.	Překlenutí. Vinícius de Moraes: poezie a kytara	499
	Bibliografie XIV	503

Patnáctá kapitola

BRAZILSKÁ LITERATURA LET 1945–1964	512
1. Poválečná Brazílie: za hranice modernismu	512
2. Generace 45	514
2.1. Básníci generace 45	516
2.2. Osamělí střelci generace 45	524
2.3. João Cabral a poezie v laboratoři	526
3. Výpravná próza po roce 45: experimentální román	531
3.1. Guimarães Rosa	532
3.2. Clarice Lispectorová	538
4. Konkrétní poezie: příběh jedné avantgardy	540
5. Avantgardy v diaspoře: neokonkretismus, praxis, Vereda, Ptyx, procesuální básně	545
Bibliografie XV	549

Šestnáctá kapitola

1964–2003. OD VOJENSKÉHO PŘEV RATU
K POČÁTKU 21. STOLETÍ

1. Historické pozadí	557
2. Umělecká próza po Guimarães Rosovi a Clarici Lispectorové	559
2.1. Tendence	559
2.2. Nová paradigmata	563
2.3. Mezi povídkou a románem	568
2.4. Ideologie, antropologie a ekologie. Próza autorů narozených v letech 1930–1960	571
2.5. Spisovatelky	577
2.6. Vědeckofantastická próza, esoterika a astrologie jako poslední výhonky utopie	580
3. Poezie: „Umění musí sloužit“	582
3.1. Básníci „po generaci 45“	582
3.2. Poezie současnosti	588
3.3. Nejnovější básníci a hra generací: od šedesátých let po osmdesátá	590
3.4. Žeňští básníci	595
Bibliografie XVI	598

Sedmnáctá kapitola

DIVADLO, POPULÁRNÍ HUDBA, KINEMATOGRAFIE.

LITERÁRNÍ KRITIKA. „BRAZILSKÝ STYL“	611
1. Divadlo na vývoz do Brazílie: 1943-2003	611
2. Noví mistři	612
2.1. Nelson Rodrigues	612
2.2. Jorge Andrade	613
2.3. Ariano Suassuna a lidové divadlo Severovýchodu	614
2.4. Sociální velkoměstské divadlo	616
2.5. Od sedmdesátých let do současnosti	618
3. Literatura a hudba: hudba vážná a hudba populární	619
4. Film a literatura	621
5. Kritika jako literatura a kritika jako věda	623
Bibliografie XVII	631
Slovníček vybraných brazilských termínů	638
Soupis knižně vydaných českých překladů z brazilské literatury	646
Jmenný rejstřík	651
Luciana Stegagno Picchiová	681
Poznámka k českému vydání	684